

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Кафедра майстерності актора та режисури драматичного театру

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО ТЕАТРУ
У ВИСТАВІ-ГРІ «ТОРКАТИСЯ ДОЗВОЛЕНО»**

Кваліфікаційна робота на здобуття ОР «Магістр»
За спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»

Виконав:

Здобувач вищої освіти

За ОПП «Сценічне мистецтво»

Микола ПРОКУДА

Науковий керівник:

доктор філософії,

викладач кафедри майстерності актора

та режисури драматичного театру

Алевтина СТЬОПНА

Рецензент:

заслужена артистка України,

провідний майстер сцени

Академічного музично-драматичного

театру ім. Лесі Українки м. Кам'янського

Світлана СУШКО

Допущено до захисту:

Завідувачка кафедри

доцент, заслужена артистка України

Оксана СТЕЦЕНКО

«_____» _____ 2024 р.

Харків, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні аспекти дослідження.....	6
1.1. Історіографія дослідження.....	6
1.2. Методологія дослідження.....	8
РОЗДІЛ 2. Інтерактивний театр як явище сучасного театрального мистецтва.....	12
2.1. Інтерактивний театр та його різновиди	12
2.2. Інтерактивні вистави на сценах українських театрів.....	26
РОЗДІЛ 3. Інтерактивна складова у виставі-грі «Торкатися дозволено».....	34
3.1. Особливості нелінійної драматургії.....	34
3.2. Втілення методів інтерактивного театру у виставі-грі «Торкатися дозволено».....	38
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність. Актуальність проблеми, яка зумовила вибір теми дослідження, полягає, перш за все у тому, що інтерактивний театр почав швидкий розвиток відповідно сучасним тенденціям, і сьогодення вимагає розвитку у напрямку онлайн формату, який зараз базується виключно на експериментах і не має чітких форм.

Сучасний глядач, що ознайомлений з новими форматами розваг і стимульований технологічним прогресом, відчуває втому від класичного театрального досвіду. Традиційні вистави вже не відповідають його сьогочасним очікуванням та бажанням. Замість того, щоб статично спостерігати за виставою, сучасний глядач шукає інтерактивність, експеримент та власну участь у театральному процесі. Він цінує нетрадиційні методи, сучасні теми та експериментальний підхід до творчості, що відкривають нові та неочікувані враження від театрального мистецтва. Традиційний театр, на жаль, вже не може задовольнити ці потреби.

В Західній Європі інтерактивний театр, завдяки активній підтримці та популярності, швидко розвивається, стаючи ключовим елементом сучасної театральної сцени. У порівнянні з Україною, де традиційні формати театральних вистав і драматургії є більш пріоритетними, країни Західної Європи вже впроваджують і успішно експлуатують інтерактивні методики та концепції. Інтерактивний театр в західноєвропейських країнах визначається своєю здатністю взаємодіяти з глядачем, залучаючи його у творчий процес та роблячи кожен візит у театр унікальним та захопливим. Структуровані імпровізації, колаборативний підхід та використання новітніх технологій роблять європейський інтерактивний театр прогресивним та відкритим для експериментів, що відзначається більшою відкритістю до новаторських форм і вираження творчості.

Українська театральна сцена поступово виявляє інтерес до інтерактивного театру, однак, порівняно з Західною Європою, в цьому напрямку досвіду ще недостатньо. Спроби експериментувати з інтерактивними методиками

характерні для обмеженої кількості театрів і творчих колективів, які активно застосовують цей підхід. Однак цей відносно новий для української театральної традиції напрямок відкриває широкі перспективи для творчого експерименту та взаємодії з глядачем. У такому контексті важливість нашої роботи у сфері інтерактивного театру стає надзвичайно актуальною, оскільки вона не лише досліджує цей новаторський напрямок, а й пропонує можливості його подальшого розвитку в українському театральному середовищі.

Об’єкт дослідження: інтерактивні вистави на теренах України.

Предмет дослідження: інтерактивна вистава-гра «Торкатися дозволено».

Метою дослідження є аналіз досвіду українського інтерактивного театру і його адаптація в онлайн формат в інтерактивній виставі-грі «Торкатися дозволено».

Відповідно до мети дослідження можна визначити такі **завдання**:

- вивчити наукові роботи, в яких з різних боків осмислюються проблеми інтерактивного театру;
- розглянути визначення інтерактивного театру;
- виявити різновиди інтерактивного театру;
- проаналізувати творчість інтерактивних театрів на теренах України.

В роботі використовувалися такі **методи дослідження**, як методи аналізу та синтезу, узагальнення, спостереження, а також порівняльний, історико-хронологічний, біографічний, описовий і комплексний методи.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що уперше зроблено комплексне дослідження побутування інтерактивних театрів в Україні, завдяки чому можна краще зрозуміти особливості розвитку українського театру в цілому й осмислити, завдяки яким методам можна побудувати сучасну інтерактивну виставу-гру (на прикладі вистави-гри «Торкатися дозволено»).

Практична значущість дослідження: результати даного дослідження можна використовувати в подальшому аналізі й вивченні можливостей розвитку форм інтерактивного театру в театральному мистецтві України.

Систематизувавши й класифікувавши знання, отримані під час дослідження, можна побачити шляхи розвитку українських театрів в цьому напрямку.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження були представлені на IV Міжнародній науково-творчій конференції «Мистецтво та наука в сучасному глобалізованому просторі» (Харків, 20 – 21 травня 2023 року) та на XV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Modern Movement of Science» (Дніпро, 19 – 20 жовтня 2023 року), а також в тезах «Особливості нелінійної драматургії» (Додаток 1).

Робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел із 53 найменувань, додатків.

Загальний обсяг роботи – 51 сторінка.

РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні аспекти дослідження

1.1. Історіографія дослідження

Методи інтерактивного театру з самого його заснування аналізуються та досліджуються вченими, критиками і театрознавцями. У світлі швидкого розвитку цього театрального напрямку цей підрозділ ставить за мету визначити основні тенденції, ключові теоретичні підходи та практичні реалізації, за допомогою яких вивчають інтерактивний театр. Аналіз історіографії допоможе визначити, які аспекти інтерактивного театру ще не дослідженні або не дослідженні в певній мірі, та визначити напрямки для подальших досліджень в цьому напрямку театру, що постійно розвивається [6].

Спочатку зупинимося на тому, як до можливостей театрального мистецтва звертаються в соціально-педагогічній практиці. Так, науковці приділяють окрему увагу соціально-інтерактивним формам театру. Серед дослідників цього питання треба назвати А. Головненко [12], D. Homan, S.Homan [48], Л.В. Жеребньова та Т.Б. Артеменко [19], І.М. Мельничук [29], М.Є. Паламарчук [35]. Звернемо увагу на те, що М.Є. Паламарчук вивчає інклюзивний соціально-інтерактивний театр як технологію дестигматизації осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень і приходить до висновку, що завдяки перегляду вистави глядачі «почувають себе більш впевнено, оцінюючи поточний стан забезпечення прав критичніше» [35]. Важливе зауваження робить у своїй статті й І.В. Размолодчикова: «Очевидним і, беззаперечним є те, що соціально-психологічний інтерактивний театр створює безпечне середовище для своїх учасників. Це дозволяє цільовій аудиторії переосмислити свої переконання і прийняти проблеми». Разом з тим дослідниця відмічає, що «Інтерактивний соціально-психологічний театр – це засіб привернути увагу до проблеми й активізувати ресурси для її вирішення. У виставах соціально-психологічного театру навчання відбувається неопосередкованим пізнанням соціальних відносин і подій, які виходять за межі реальної практики осіб, що задіяні. Воно засноване на дослідженні, пізнанні та розумінні людських відносин, ситуацій із

внутрішнього життя людей в минулому та сьогодні, реальних і створених фантазією» [37, с. 207].

Існують окремі дослідження в соціально-педагогічній практиці, що присвячені форум-театру. Так, для І. Захарченко форум-театр – це нове слово у соціальній роботі [21]. Ю. Возна вивчає елементи форум-театру як інтерактивні форми засвоєння соціальних вмінь майбутніх фахівців соціальної сфери [10, с. 60]. Також серед дослідників цієї форми інтерактивного театру треба назвати Л.Гук, М. Григоріву, Д. Доусет, О. Єделєву, І.Захарченко [40], К.І. Чистякову [41]. Зазначимо, що на сьогодні існує велика кількість сайтів, з запрошеннями доєднатися до роботи форум-театрів [20, 45, 46, 47, 52].

На наш погляд, цікавим є дослідження І.М. Палько, керівниці Соціально-інтерактивного театру життя Житомирського державного університету. І.М. Палько не тільки аналізує вистави, які були поставлені в цьому театрі, але й говорить про те, що «соціально інтерактивний театр життя, використовуючи засоби театрального мистецтва, дає можливість не тільки усвідомити цілий комплекс взаємопов'язаних проблем, сформувані ставлення людини до цього негативного явища, а й здобути навички пошуку шляхів вирішення проблеми» [36]. Причому, перш за все, дослідниця має на увазі під соціально інтерактивним театром життя саме форум-театр: «Соціально-інтерактивний театр життя, звичайно, тісно пов'язаний із методологічними засадами форум-театру» [36].

Разом з цим І. Палько і К. Марчук запропонували збірник сценаріїв інтерактивних вистав, які можна використовувати при роботі з різними прошарками суспільства [22], до речі такі пропозиції існують і в Західній Європі [49].

В останні роки дослідники почали вивчати інтерактивний театр і як мистецький феномен. Серед дослідників саме такого підходу до інтерактивного театру треба назвати А. Боалю [7], М.В. Бангрович [3, 4, 5, 6], Р. Безпальчу, М.Григоріву, Я.Немаю [25], Р.С. Кучер [26, 27, 28].

Зазначимо, що науковці не тільки розглядають інтерактивний театр як ціле явище, але й виокремлюють в своїх дослідженнях його окремі форми. Так, М.В.

Бангрович, звертаючи увагу на становлення та розвиток інтерактивного театру в Україні на сучасному етапі, виокремлює такі його види, як форум-театр, свідочий театр і плейбек-театр [3, с. 243-244].

Якщо свідочий театр більш тяжіє до документального театру [1], то плейбек-театр більш відомий і досліджений закордоном [50, 51, 53], але їм починають цікавитися і українські дослідники [13, 17].

Звернемо увагу ще на один момент. І.Я. Немая, Л. Колос і І. Конченкова проаналізували гендерний аспект інтерактивного театру, причому дослідниці розглядали інтерактивний театр як школу рівних можливостей [33]. Такий погляд на перспективи розвитку інтерактивного театру дозволяє вченим глибше зрозуміти специфіку кожної з його форм, побачити унікальність цих форм, а також усвідомити, як кожна з форм інтерактивного театру може взаємодіяти з глядачем.

Для підготовки свого творчого проекту ми спиралися на дослідження, в яких вивчалися особливості акторської гри та підготовки дикції [2, 9, 11, 18, 24, 31, 32, 34].

При написання тексту своєї ролі ми зверталися до робіт К. Зинов'євої [23], Н. Мірошніченко [30], Л. Сегер [38].

1.2. Методологія дослідження

Методологія та використання різних методів дослідження є ключовими аспектами наукової роботи, оскільки вони сприяють глибшому розумінню досліджуваного явища. Важливість методології полягає в створенні системного та логічного підходу до вивчення проблеми. Визначення правильних методів дослідження дозволяє належним чином впоратися з науковим завданням, визначити шляхи, якими будуть знайдені відповіді на поставлені питання [44, с. 106].

Використання різних методів дослідження дозволяє збирати різноманітні дані та отримувати підтвердження або, навпаки, виявляти розходження в результатах. Застосування різноманітних методів, таких як кількісні та якісні

дослідження, методи аналізу та порівняння, та інші можуть забезпечити більш повне та збалансоване розуміння явища. Це важливо для підтвердження достовірності отриманих результатів та формування висновків, які можуть бути використані в подальших дослідженнях або на практиці [8, с. 23].

Під час нашого дослідження інтерактивного театру як театрального явища та його різновидів за основу був взятий метод аналізу для докладного вивчення його особливостей та впливу. Метод аналізу дозволив нам системно розкрити основні аспекти цієї театральної форми, ознайомитись з історією інтерактивного театру та розповісти про особливості кількох діючих театрів (2.1. «Інтерактивний театр та його різновиди» та 2.2. «Інтерактивні вистави на сценах українських театрів»).

У процесі дослідження ми звертали увагу на зміст і структуру інтерактивних вистав, розглядаючи різні елементи, такі як формат взаємодії між акторами та глядачами, вибір тем та сюжетів, а також використання різноманітних театральних технік. Метод аналізу та порівняння дозволив нам вирізнити унікальні риси інтерактивного театру, а також зрозуміти, як цей вид вистав впливає на емоційний стан та участь глядачів. Також порівняльний метод був застосований при аналізі взаємодії між акторами та глядачами, при порівнянні методів традиційного театру з інтерактивним (2.2. «Інтерактивні вистави на сценах українських театрів»).

У нашому дослідженні ми також використовували порівняльний метод, щоб отримати глибше розуміння різних аспектів цього театрального жанру та його видів, для подальшого відбору методів, які будуть використанні в проєкті, а саме виставі-грі «Торкатися дозволено». Завдяки цьому, спираючись на досвід інших театрів, були відібрані методи інтерактивного театру, які більш за інші підходять для застосування у нашому творчому проєкті (2.2. «Інтерактивні вистави на сценах українських театрів» та 3.2. «Втілення методів інтерактивного театру у виставі-грі «Торкатися дозволено»»).

Порівнюючи різні дослідження, які були присвячені інтерактивному театру, ми виявили, як різні культурні та театральні контексти впливають на

розвиток інтерактивних форматів. При цьому, особливу увагу ми приділяли тому, як інтерактивний театр адаптується до сучасних глядацьких вимог під впливом таких аспектів, як розвиток технологій та зміни в сприйнятті аудиторії.

Також завдяки методу порівняння нами було виявлено те, що досвід режисерів різних країн світу випереджає досвід українських театрів. Якщо в світі вже давно є певна систематизація методів та видів інтерактивного театру, то в Україні це лише разові експериментальні прийоми та вистави, і майже немає театрів, або режисерів, які спеціалізуються саме на інтерактивному театрі (2.2. «Інтерактивні вистави на сценах українських театрів»).

У нашому дослідженні важливим завданням було проаналізувати різні аспекти інтерактивних вистав, такі як вибір тем та використання технічних засобів. Метод аналізу надав нам можливість розкрити основні методи та техніки, які актори та режисери обирали для використання у своїх виставах.

Далі, застосовуючи метод відбору, ми виявили метод інтерактивного впливу на глядача, а саме нелінійність в драматургії, який дозволяє залучити його до сюжету вистави. Потім, дослідивши історію виникнення цього методу та його коріння в літературі, ми проаналізували твори Милорада Павича, в яких письменник використовував цей метод, виявивши закономірності, базові принципи роботи цього прийому та проаналізувавши, яким чином можна використати його у своїй роботі (3.1. Особливості нелінійної драматургії).

Метод аналізу став ключовим інструментом у нашому дослідженні, дозволяючи нам розкрити внутрішній світ інтерактивного театру як інтелектуальну та емоційну конструкцію. Цей підхід дозволив нам більш повно зрозуміти інтерактивний театр в контексті сучасного культурного середовища та сприймати його вплив на глядачів.

Наш підхід до вивчення інтерактивного театру включав застосування історико-хронологічного методу, який дозволив нам глибше зрозуміти еволюцію цієї театральної форми протягом часу та в контексті історії театального мистецтва. Почавши з аналізу перших спроб інтерактивного театру і його

поступового розвитку, ми простежили ключові події, які вплинули на його трансформацію від попередників до сучасних виразів.

Описовий метод в дослідженні став основою для збору та обробки матеріалів [43, с. 24], спрямованих на розробку нашої теми. Його використання включало не лише етап збору інформації, але й систематизацію отриманих даних. Цей підхід дозволив нам не лише накопичити різноманітні факти та досвід попередників, а й виокремити ключові напрями розвитку та особливості. За допомогою описового методу поєднаного з іншими методами, ми змогли поглибити наше розуміння обраної теми, вивчаючи її на більш глибокому та деталізованому рівні. Такий комплексний підхід дозволив нам підкреслити значущі аспекти та висвітлити нюанси нашого дослідження, роблячи його більш інформативним та високоякісним.

РОЗДІЛ 2. ІНТЕРАКТИВНИЙ ТЕАТР ЯК ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

2.1. Інтерактивний театр та його різновиди

Театр завжди був соціальним видом мистецтва та тісно пов'язаним з розвитком суспільства. Стан суспільства, а також події, які відбувалися в ньому, завжди мали своє відображення в театрі, в його стилі, тенденціях та напрямку творчості.

Сучасні глядачі, в нашому світі інтернету та яскравих вражень, мають бажання відчувати щось нове та незвичне, їх все менше цікавлять традиційні напрямки театру. Вони вимагають від театру більше яскравих емоцій і навіть виявляють бажання самим приймати активну участь у виставах. Інтерактивний театр дає глядачу таку можливість. Руйнується четверта стіна між глядачем і актором, і глядач стає частиною вистави, задовольняючи свої потреби.

У порівнянні з традиційним театром, де глядач залишається переважно пасивним, інтерактивний театр захоплює глядача в активну дію, ламаючи бар'єр між аудиторією та сценою. Завданням інтерактивного театру є поєднання сцени і глядацької зали в єдиний простір для творчості.

Слово інтерактив (з англ. *interactive*, де *inter* – взаємний та *act* – взаємодіяти, діяти) означає здатність до взаємодії або діалогу. Відповідно інтерактивний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників [37, с. 206].

Інтерактивні форми взаємодії відзначаються численними перевагами порівняно з іншими методами роботи. Вони виявляють високу ефективність у засвоєнні знань та розвитку практичних умінь, дозволяють збільшити обсяг виконаної роботи за той самий проміжок часу. Крім того, сприяють розвитку навичок співпраці в команді, формуванню гуманних та толерантних відносин між учасниками процесу, активізують особистий досвід, знання та вміння учасників [27].

Сучасні комунікаційні умови роблять інтерактив особливо популярним на сьогодні. Театральні художні практики XX і XXI століть включають різноманітні напрямки інтерактивності, які додають нові діапазони можливостей і вражень в цьому контексті.

Інтерактивний театр – це новітній метод, який включає в дію вистави глядачів, які на ній присутні. Під час інтерактивної вистави від глядачів очікуються певні дії (голосування, відповіді на поставлені запитання, виконання певних ролей в деяких сценах і т. д.) [36].

Інтерактивна вистава, як і класична, має містити чітку сюжетну лінію, за якою відбуваються події, але на відміну від звичайної вистави тут може передбачатися учать глядача, який своїми діями може впливати на розвиток сюжету, і навіть на фінал вистави.

В свою чергу актор також може взаємодіяти із глядачем, наприклад, вербально або фізично. Це може бути питання поставлене до глядача зі сцени, чи можливо актор може вивести глядача на сцену, або в іншу локацію, якщо вистава відбувається не на класичній сцені. Також є приклади, коли спеціально для вистави були створенні додатки на смартфони, і взаємодія з глядачем відбувалась безпосередньо через них. Або це можуть бути записки, символи, підказки, залишені для глядачів, які допомагають більше полинати у атмосферу вистави.

Також інтерактив включає в себе такий аспект, що глядач не завжди буде прикутий до глядацького крісла. Інтерактив передбачає те, що розвиток сюжету може змусити глядачів перейти до іншої локації, або взагалі вистава може бути «на ногах», тобто глядачі протягом всієї вистави пересуваються, і тим самим рухаються разом із сюжетом.

Існує розмаїття інтерактивних вистав, які вражають різноманітністю своїх форм і взаємодій з глядачами.

Театр участі, де глядачі стають активними учасниками, приймаючи участь у виставі та впливаючи на її розвиток, є одним із важливих напрямків.

Імпровізаційний театр, де сценарій розвивається спонтанно, залежно від внесків акторів та глядачів, що надає виставі непередбачуваність і креативність.

Театр форуму ставить перед глядачами соціальні або моральні проблеми, закликаючи їх приймати активну участь у знаходженні рішень.

Інтерактивні вистави також можуть включати елементи альтернативної реальності, аудієнції, ігрових персонажів та багато інших творчих підходів. Це різноманіття надає глядачам можливість вибирати імерсивні театральні досвіди, які найбільше відповідають їхнім інтересам і прагненням. Далі ми більш детально розглянемо деякі з них.

Театр-форум, безсумнівно, пов'язаний з ім'ям видатного бразильського режисера Августо Боалья.

Нагадаємо, що Августо Боаль (1931 – 2009) був одним із яскравих режисерів інтерактивного театру. Розроблена ним методика «Театр-Форум» викликала негативну реакцію бразильської влади, його разом з його мистецтвом діюча влада почала сприймати як загрозу для військового режиму Бразилії. Через це Боаль був вимушений емігрувати до Парижу, де продовжив просування свого революційного підходу до театру й організував кілька центрів «Театру Пригноблених». Після того як пав військовий режим в Бразилії, Боалья запросили повернутися на батьківщину, де він організував основний центр «Театру Пригноблених» [7, с. 5].

З тих пір Боаль займався розвитком суспільства й впровадженням соціальних реформ в Бразилії займаючи різні політичні пости. Він продовжував приймати активну участь у розвитку «Театрів Пригноблених» або форум-театрів по всьому світу [7, с. 6].

Основна риса театру, який створив Боаль – інтерактивність. Глядач по ходу розвитку сюжету вистави залучається до співучасті. Актори створюють провокацію у вигляді конфліктної ситуації, яку доводять до кульмінації. Потім дія вистави зупиняється, й глядачам надається можливість висловити свою думку про те, яким чином можна було б запобігти конфлікту або варіанти його вирішення [27].

Кожному глядачеві дається можливість запропонувати свої варіанти і подивитись, що з цього вийде, щоб в тому випадку коли подібна ситуація виникне в реальному житті розуміти як варто на неї реагувати.

Таким чином, глядач стає співтворцем й співучасником вистави. У той же час участь у театральній діяльності активізує розвиток таких особистісних якостей, як комунікативність, соціальна активність, емоційність, креативність, впевненість в собі, самоактуалізація, емпатія, здатність до саморозкриття, прагнення до гармонійних відносин з людьми й життям.

Однак, Боаль створив свій театр не з нуля, а спирався на досвід своїх попередників, одним з них був польський режисер Єжи Гротовський (1933 – 1999).

Гротовський виділяв два аспекти мистецтва: мистецтво як уявлення та мистецтво як спосіб пересування. Віддавши перевагу другому, він підкреслював, що вистава існує у сприйнятті глядача, а не лише на сцені. За цим підходом виникає поняття паратеатру – театру участі, де глядачі стають активними учасниками, а режисер вже не працює як «архітектор вистави», але творить свято, пов'язане з абсолютним взаємним роззброєнням [27].

У глядача відбувається монтаж вистави, що робить його активним учасником. Цей підхід потребує особливої акторської техніки, або, як визначив Гротовський, актор перетворюється на перформера. В такому випадку основу інтерактивного театру складають такі напрямки, як театральна техніка «verbatim», перформанс, stand-up show, імпровізація та вуличний театр. Ці напрямки об'єднують спільні риси, такі як пряма взаємодія з глядачем, залучення його у розвиток дії та відсутність чітко визначеної форми вистави.

Методика форум-театру, хоч і не є широко поширеною в Україні, давно та ефективно використовується у половині країн світу. Вона служить не лише як засіб зробити суспільство щасливішим, але й як спосіб відкриття самого себе та інших. Форум-театр дозволяє визначити та виразити приховані бажання, стає засобом зміни негативних обставин і підсилення того, що приносить радість у всьому світі. Ця методика є своєрідною мовою, яка сприяє розумінню та

розвитку емоційної сфери свідомості (емоційного розуму) і сприяє розробці креативного підходу до позитивного вирішення проблем.

Форум-театр представляє собою методику інтерактивної взаємодії, спрямовану на вирішення соціальних проблем серед різних верств суспільства. Його основною темою є ситуації пригноблення та насильства у різних контекстах. Такі вистави зазвичай тривають від 10 до 20 хвилин і складаються з 3 – 6 чітко структурованих мізансцен. Сценарій розробляється групою під керівництвом фасилітатора, а не лише режисером, та виконується акторами, що є членами цієї групи. Ключовим етапом є попередній перегляд театральної дії джокером, який є невід'ємною частиною цього процесу [10, с. 62].

Фази форум-театру: «розігрів»; перегляд спектаклю; форум; передача профілактичної інформації; зворотний зв'язок; обговорення акторами і фахівцями.

Серед основних цілей цього інноваційного методу роботи з профілактики соціальних проблем у молодіжному оточенні форум-театр визначає наступні завдання:

- Представити студентам соціальні проблеми українського суспільства, щоб поглибити їхнє розуміння та свідомість.
- Продемонструвати можливі наслідки цих проблем для особистості, сім'ї, суспільства та держави, надаючи реальний образ впливу.
- Розглянути можливі шляхи вирішення соціальних проблем і сприяти розвитку конструктивного підходу до вирішення конфліктів.
- Сприяти взаємодії, спільному пошуку рішень та розвитку діалогу серед учасників, надаючи можливість обміну думками та досвідом.
- Розвивати критичне мислення стосовно проблем та сприяти формуванню позитивного ставлення до їхнього вирішення.
- Сприяти виробленню соціальних умінь та навичок, спрямованих на позитивну взаємодію та вирішення соціальних викликів.

Цінність форум-театру полягає в тому, що він відхиляється від конкретного сценарію чи інсценізації літературного сюжету, а замість цього

спирається на взаємодію між акторами і глядачами, що може вивести на різні теми та розвивати їх зміст. Для глядачів, зокрема для студентів, це не просто можливість ознайомитися з проблемною ситуацією (як у інтерактивному театрі) або отримати інформацію (як під час тренінгу), але і активно взяти участь у створенні алгоритму та розробці моделі успішної поведінки в складних, на перший погляд безвихідних, ситуаціях.

Вистави форум-театру можуть висвітлювати різноманітні важливі соціальні проблеми, такі як запобігання наркоманії, алкоголізму, СНІДу, торгівлі людьми, суїциду, подолання різних форм насильства, а також присвячуватися питанням планування та взаєминам у сім'ї, формування моральних якостей суспільства, проблемам різних націй та культур, а також сприяти формуванню здорового способу життя і багатьом іншим аспектам [10, с. 63].

Основною характерною рисою системи форум-театру є безпосереднє включення глядачів у події, що розгортаються на сцені. Кожен може припинити процес, сказавши «стоп», вийти на сцену і замінити одного з акторів, змінюючи таким чином хід подій і поведінку персонажів на сцені на той момент і в подальших сценах.

Важливою особливістю форум-театру є те, що акторська підготовка учасників не є обов'язковою, хоча бажано провести певні підготовчі вправи на артикуляцію та ознайомити учасників з деякими техніками. Це особливо актуально, коли самі учасники тренінгового заходу, включаючи потенційних потерпілих від насильства чи жертв торгівлі людьми, беруть участь у постановці.

У практиці форум-театру часто використовуються різноманітні техніки для досягнення своїх цілей, таких як зображення окремих частин тіла або об'єктів, що викликають пам'ять почуттів, а також створення епізодів «минуле – майбутнє» та інші. Мета цих технік полягає в тому, щоб сприяти формуванню атмосфери захищеності, самоповаги і активності в групі, сприяючи емоційному розвитку кожного учасника.

До часто використовуваних технік відносяться робота в колі, використання відкритого простору, установка контактів та правил, обговорення тем, рольові

ігри, індивідуальна робота, робота в малих групах, активне слухання та інші. Всі ці методи спрямовані на створення сприятливого середовища для групи та на підтримку особистісного розвитку кожного учасника.

Зрозуміло, що до розглянутих технік завжди включаються методи виразного читання, сценічних рухів, акторської майстерності, сценічної пластики та відчуття ритму.

Особлива увага в форум-театрі приділяється ролі ведучого (джокера), який стимулює учасників до постійного пошуку ідей, їхнього розвитку та вдосконалення, використовуючи відкриті запитання для підтримки «живого» діалогу. Джокер повинен мати такі навички та якості, як комунікабельність, активне слухання, ораторські вміння та знання театрального мистецтва.

Хоча форум-театр не є терапією в прямому сенсі, він може мати терапевтичний ефект. В ідеалі вистава форум-театру повинна викликати емоційну реакцію і сприяти обговоренню можливих шляхів виходу зі складної ситуації. Таким чином, суть форум-театру полягає в спільному пошуку вирішення проблеми та виходу з труднощів разом з глядачами. Під час вистави глядачі стикаються з відомою їм життєвою ситуацією, що призводить до стану пригноблення.

До позитивних аспектів форум-театру належать:

- активна участь всіх учасників групи;
- можливість відтворення різних моделей поведінки та соціальних ролей;
- сприяння особистісному зростанню;
- глибоке засвоєння інформації завдяки емоційним переживанням;
- навички «переживання чужого досвіду»;
- можливість набуття досвіду в невимушеній формі та атмосфері;
- взаємодія та активізація мислення учасників;
- можливість аналізу власних дій та відчуття отриманого досвіду;
- розвиток навичок співпраці та роботи в команді;

- стимулювання індивідуальних здібностей та заохочення до активної суспільно-корисної діяльності.

Проте існують й недоліки форм-театру:

- практика, яка має обмежену теоретичну базу;
- менш ефективний у великих групах;
- вимагає високої відповідальності ведучого (джокера);
- складність у підготовці та реалізації сценарію;
- потребує значних часових затрат;
- ризик виникнення конфліктних ситуацій та зіткнення особистісних інтересів;
- можливість надмірною захопленістю грою [36].

Така форма роботи з молоддю стимулює інтенсивну творчу працю та розвиває вміння сприймати соціальний світ не лише в теоретичному вимірі, але й у контексті реальності. Ефективність форум-театру в роботі з молоддю для вирішення соціальних проблем очевидна, надаючи молоді можливість перевірити теорію на практиці та розвивати творче мислення. У практичній ситуації виникає інтерес до процесу інсценізації, оскільки стає очевидними прогалини у теоретичних знаннях для вирішення проблеми [10, с. 64].

З урахуванням цінності форум-театру в роботі з молоддю для профілактики соціальних проблем, необхідно зосереджуватися під час підготовки вистави на умовах організації форум-театру, розробці сценаріїв для роботи з молоддю та інших аспектах.

Форум-спектакль можна порівняти із репетицією життя, де дії та діалоги розгортаються на сцені з метою вплинути на поведінку особистості в певній ситуації [10, с. 64].

Отже, форум-театр слід розглядати як інтерактивну форму роботи, що може бути використана з різними групами населення в різноманітних ситуаціях із різною метою. Завдання форум-театру залежать від цільової групи та завдання конкретного заходу, для якого обирається техніка його проведення. Форум-театр може використовуватися як метод спільного пошуку рішень для негативних

явищ у суспільстві або для залучення аудиторії до спільної співпраці для подолання соціальних проблем.

Різні форми інтерактивного театру призначені для вирішення значущих соціокультурних завдань у сучасному світі, і однією з таких форм є соціально-психологічний театр. Основною відмінністю вистав соціально-психологічного театру є те, що вони виникають як результат систематичної корекційно-розвивальної роботи з дітьми-акторами, як перед, так і після вистави. Вистави завершуються взаємодією з глядачами, які включаються у активне обговорення або навіть у створення власного варіанту розвитку сюжету.

Перш за все, соціально-психологічний театр є результатом аналізу та перетворення проблеми на рівні групи. Це виражається в живому виконанні, яке стає доступним для глядачів. Відмінною особливістю є те, що це не просто ефект, а виріб, створений завдяки переживанням, думкам та ідеям дітей і їхніх керівників під час психологічної та педагогічної групової корекції. Якщо тема вистави є близькою і зрозумілою, діти-актори можуть якісно відтворити її на сцені. В результаті глядачі та актори можуть відчувати особистісне включення у події, які вони зображують, і вірити у їхню реальність [41].

Театралізація сценарію, або сюжетно-рольова гра, визнана як ефективний інструмент у соціально-виховній роботі, спрямований на соціалізацію особистості та її адаптацію до різних обставин життя шляхом використання гри. Багато досліджень підтверджують, що саме динаміка дій, активне включення в суспільство та контроль над ходом гри дозволяють застосовувати необхідні психологічні механізми для змін, такі як заміна, витіснення та сублімація. У ролі виконавців, будь то студенти-актори чи школярі-актори, виступаючи у ролях, вони безпосередньо взаємодіють з глядачем на сцені. Це спонукає аудиторію до рефлексій і аналізу навколишньої ситуації, а також нагадує про повсякденність, яка пов'язана з подіями, що відтворюються на сцені. В результаті спільних зусиль глядачів і акторів відбувається пошук оптимальних шляхів вирішення життєвих проблем, який розкриває істину через діалог та спільне обговорення [41].

В ході інтерактивної взаємодії діти переживають реальне життя, утворюючи групу акторів, здійснюють корисну діяльність та збагачуються життєвим досвідом спілкування і вирішення проблем, проявляючи самостійність та відповідальність.

У соціально-психологічному театрі ключовими є думки, почуття і бажання глядачів, які виникають під час перегляду вистави, а також можливість поділитися своїми враженнями після вистави. Глядач має можливість висловити свої думки щодо побаченого, відчутого і усвідомленого, розраховуючи на підтримку і взаєморозуміння акторів.

Через емоційну реакцію на події, зображені у виставі, глядачі здобувають досвід активації почуттів та участі у відкритому обговоренні проблем, усвідомлюють своє ставлення до порушених тем. Вони можуть присвоювати собі життєві вибори, запропоновані учасниками театру, і навіть ставати акторами.

Глядач може розвивати спонтанність, позбутися «шаблонного» реагування і діяти усвідомлено та ефективно в складних ситуаціях завдяки соціально-психологічному театру.

Театр дозволяє отримати відповіді на такі питання:

- Чи наближуюся я до своєї мети?
- На що я спрямовую свої сили і час?
- Чи усвідомлюю я свої справжні бажання?
- Чи втілюю я свої надії, мрії, очікування і потреби?
- Як історія моєї сім'ї впливає на мою власну історію?
- Яке «послання» я отримав від своїх батьків і що я хочу передати своїм дітям?

Під час виходу на пік психодраматичного виступу, емоційний заряд у групі досягає свого максимуму, і настає катарсис – внутрішнє очищення, момент емоційної реакції, який сприяє інсайту – освітленню, новому сприйняттю та осмисленню ситуації, необхідному для вирішення внутрішніх і міжособистісних проблем. Це можливо завдяки активізації стану «тут і зараз» у учасників

соціально-психологічного театру – як акторів, так і глядачів, емоційному зараженню аудиторії спільними переживаннями та включенню ресурсного потенціалу особистості через розв’язок фінальної частини вистави. Театр сприяє відреагуванню на емоційні переживання акторів і глядачів, що визначає його терапевтичний ефект. Метафоричність театральної дії випромінює свій магічний вплив на акторів і глядачів, ініціює глибинні процеси особистісних змін, завдяки яким досвід участі у виставі може відбуватися тривалий час, шар за шаром.

Соціально-психологічний театр є необхідним елементом в аналізі життя окремої особистості, родини та навіть людської спільноти. Він дозволяє дистанціюватися від особистих переживань, щоб дивитися на них з іншої відстані та з інших точок зору. У той самий час участь акторів у театрі створює унікальну можливість втілення соціальних потреб, виявлення прихованих бажань, відчуття власної домінантності і визнання [41].

У театральній грі людина може вийти за межі своєї звичайної реальності, наділяючи предмети навколишнього світу новим смислом і виконуючи інші функціональні завдання. Власна театральна практика сприяє актуалізації відсутнього досвіду через особисті переживання та його усвідомлення. Рефлексія, яка відбувається під час театральної гри, дозволяє учасникам ефективно коригувати власні поведінкові стереотипи як для глядачів, так і для акторів. Це сприяє відновленню цілісності особистості, особливо під час психотравмуючих ситуацій, і підвищує відповідальність за власні дії та контроль над поведінкою.

Дітям участь у театрі дозволяє вивчати та сприймати одне одного, виявляти повагу та шанувати індивідуальні особливості внутрішнього світу людини. Вони здобувають цінний досвід обміну почуттями, думками, переживаннями та емоціями в «безпечному» та спокійному середовищі, де відсутня критика, тиск та приниження. Створюючи та представляючи вистави, діти отримують можливість відчувати успіх та публічне визнання.

Важливо усвідомлювати особистий вибір, підвищувати самооцінку та розвивати відповідальність, щирість і впевненість у підростаючого покоління.

Спільна робота в умовах соціально-психологічного театру призводить до поступової підготовки дитини до самостійного життя і формування її психологічної зрілості. Це включає такі аспекти:

- Здатність до самокорекції, праці над собою та прийняття самостійних рішень та свободи вибору.
- Гуманістична спрямованість і позитивне сприйняття життя особистістю.
- Здатність визначати мету, долати труднощі та досягати поставлених цілей.
- Здатність будувати конструктивні стосунки з іншими людьми.
- Прагнення до постійної роботи над саморозвитком та вдосконаленням власного потенціалу.

Соціально-психологічний театр виступає як невід'ємне середовище, що сприяє подальшому соціально-психологічному розвитку особистості.

Таким чином, соціально-психологічний театр можна розглядати як важливий елемент групової корекційно-відновлюючої, розвивальної та профілактичної роботи з молоддю. Учасники соціально-психологічного театру формують групу, яка стикається з конкретною груповою проблемою. Головною метою такого театру є соціальна та психологічна профілактика негативних явищ та сприяння розвитку психічного та соціального здоров'я особистості.

Соціально-психологічний театр вирішує ряд завдань, таких як розвиток навичок групової взаємодії, рефлексії та емпатії, ораторського мистецтва, навичок експресивного самовираження (включаючи арт-терапію та танцювальну терапію), розвиток творчого потенціалу, навичок конструктивної поведінки у конфліктних ситуаціях, розвиток емоційного досвіду, профілактика особистісних та соціальних проблем, а також формування бажання до самовдосконалення та самовиховання у молоді.

Важливо відзначити, що діяльність групи соціально-психологічного театру спрямована, передусім, на вирішення соціально-значущих завдань. Основною метою такої групи є допомога як дітям, так і молоді, що стикаються з сучасними

складними реаліями життя, унікальною можливістю зорієнтуватися в них, уникнути розгубленості та ушкодження власного життя.

Часто, коли настає кризовий момент, молоді люди відчують, що вони втратили шлях виходу зі складної ситуації. У таких випадках їхня поведінка може стати інертною, і вони можуть бездіяльно рухатися за течією, не прикладаючи зусиль для зміни чи розв'язання проблеми. Соціально-психологічний театр призначений для надання допомоги у вирішенні надзвичайних життєвих ситуацій. Сценарії, які відтворюються, дають можливість розглянути проблему з різних точок зору та зрозуміти, що існує не один шлях її вирішення. Це особливо важливо для нестабільної психологічної аудиторії підлітків.

Соціально-психологічний театр, що належить до категорії театральних технологій та методик, сприяє вихованню у дітей та молоді ціннісних орієнтацій. Він акцентує на здоровому способі життя, розвитку мовленнєвої культури та різноманітному використанні невербальних засобів впливу та вираження.

Вистави соціально-психологічного театру відображають актуальні проблеми життя, вирізняючись проектуванням та представленням різних аспектів міжособистісних стосунків. У цьому контексті учасники театральних заходів беруть на себе ролі різних категорій населення, таких як «хворий», «наркозалежний», «соціальний сирота», «безпритульний» і т. д. Однак, важливо робити ці ролі актуальними та зрозумілими для глядача (суспільства), підкреслюючи важливість обраної проблеми. Перебування в різних ролях спонукає акторів відчувати і пережити особливості кожної з них та вийти за межі власних стереотипів. Цей процес вимагає від учасників необхідності взаєморозуміння та вироблення навичок міжособистісного спілкування, а також розкриває важливість компромісів в житті.

Під час виконання театралізації сценарію учасники отримують нові знання і навички, які сприяють ефективній адаптації в реальному житті, дозволяючи їм легко та швидко встановлювати взаємовідносини та досягати комунікативних цілей, не втрачаючи орієнтації в складних ситуаціях.

Підготовка до вистав також сприяє формуванню нових навичок та стандартів поведінки, надаючи можливість адекватно реагувати на зміну обставин. Театралізація сценарію сприяє розвитку комунікабельності, винахідливості та здатності адаптувати свої розумові здібності до різноманітних ситуацій. Емоційний контроль і інтелектуальна складова розвитку через театралізацію визнаються як нестандартні аспекти, оскільки вони формуються через новий досвід та сприймаються під час самої дії. Інтелектуальна сфера театралізації сценарію включає усвідомлення світогляду та розуміння ідей, дій і наслідків у театральному контексті, відкриваючи нові грані для розуміння суспільної реальності.

Соціально-психологічний театр є ефективним засобом звернення уваги на актуальні проблеми, активізації ресурсів для їх вирішення. Форма театральної постановки переважно націлена на висвітлення внутрішніх конфліктів та суперечностей особистості, а також конфліктів у її оточенні. Це своєрідне «збільшувальне скло» сучасності, яке допомагає вказати на проблему та представити її глибину у доступній формі для глядачів. Це відбувається з метою того, щоб глядачі зрозуміли важливість проблеми та сформували правильне уявлення та судження [41].

Актор, через наполегливу працю, самовдосконалення та участь у сценічних діях, розвиває комунікативні вміння у спілкуванні та грі на сцені, організаторські якості в плануванні діяльності та прогнозуванні результатів, а також розкриває творчий потенціал.

Отже, соціально-психологічний театр стає значущим напрямком сучасної соціально-виховної роботи з дітьми та молоддю. Ця технологія дозволяє формувати здорову, соціально активну, психологічно стійку, культурну, творчу, толерантну та гармонійну особистість.

2.2. Інтерактивні вистави на сценах українських театрів

У XXI столітті театр став платформою взаємодії та активного втручання в реальність, що сприяє осмисленню фактів та формуванню перспектив. Це театр,

який гармонізує з ритмом сучасного суспільства. Традиційна парадигма театру як чистої форми зазнала суттєвих змін під впливом сучасного візуального мистецтва, філософських дискурсів, цифрових технологій та мас-медіа [2].

Інтердисциплінарний підхід визначив розвиток драматургії змішаних театральних форм. Важко переоцінити вплив "performing arts" на еволюцію постмодерністського або, так званого, постдраматичного театру. Також відзначається науковцями активна взаємодія театру з антропологією, психологією, соціологією та філософією як суміжними дисциплінами [32, с. 19].

Сучасні театральні платформи динамічно розвиваються в інтерактивному напрямку. Глобалізаційні процеси сприяли інтеграції європейського культурного досвіду з традиціями українського музично-драматичного мистецтва [32, с. 19].

В Україні інтерактивний театр виник як відповідь на актуальні події та питання, що стоять перед суспільством. Це ефективний профілактичний метод, спрямований на створення здорового соціуму. Сьогодні театр активно співпрацює в колаборації з різноманітними сферами життя людини, такими як медіа, політика, психологія, філософія та інші [32, с. 19].

У сучасному культурно-історичному контексті акцентується на поданні інформації, яка розкриває еволюцію та формування інтерактивного видовища. Аналіз особливостей сучасного інтерактивного театру знаходить відображення в різних аспектах, таких як творча активність учасників, зацікавленість глядацької аудиторії, специфіка драматургії репертуару і інші аспекти. Цей аналіз свідчить про те, що діяльність таких колективів є високорівнево інноваційною, враховуючи різноманітні визначальні складові інтерактивного театрального досвіду.

Метою створення інтерактивного студентського театру «Персона» є профілактика негативних явищ серед молоді та поширення ідеї здорового способу життя. У цьому театрі взаємодія визначається як активна взаємодія. Відмінно від традиційного театру, де глядач є пасивним спостерігачем, в інтерактивному театрі, як ми вже казали вище, глядач має можливість вносити

свій внесок у розвиток подій, ідентифікувати себе з персонажами, співпереживати їм, приймати участь у діалозі з акторами та обговоренні висвітлених проблем. У «Персоні» глядач завжди є частиною діалогу. Назва театру «Персона», що походить від латинського слова "persona", означає «людина», і обрана вона не випадково. Ця назва вказує на взаємодію з людиною як центральний елемент театрального досвіду [32, с. 20].

Діяльність театру визначається просвітницьким та профілактичним спрямуванням. Теми вистав можуть охоплювати широкий спектр питань, від шкідливості паління до розгляду причин абортів, суїциду, а також проблем толерантності у суспільстві. Зазвичай вистави такого роду мають обмежений час виступу, не більше 20 хвилин, оскільки їхня мета полягає в створенні емоційно насиченого та інформативного враження. Також акцент робиться на мінімальних декораціях та бутафорії, спрямовуючи увагу на смислове наповнення постановки.

Акторська участь в інтерактивному театрі допомагає, наприклад, майбутнім медичним працівникам задовольнити потребу у творчості, яка є властивою кожній людині. Вивчаючи акторську майстерність, студенти розвивають навички ефективного спілкування, навчаються швидко та адекватно реагувати на зміни настрою співрозмовника, розвивають емпатію, спостережливість, творче мислення, що сприяє винайденню нових підходів до профілактики шкідливих звичок та пропаганди здорового способу життя.

Актуальність використання такої форми роботи полягає у тому, що молоді люди ефективніше сприймають навчальну інформацію, коли вона подається рівною їм особою. Крім того, елементи, такі як музика, танець і відео, підсилюють враження та збільшують ефективність взаємодії [33, с. 56].

Театральна Лабораторія «Другий поверх» в Мистецькому арсеналі місто Київ створює унікальний перформативний простір, який виходить за межі традиційної театральної сцени та класичної форми, будуючи платформу для розвитку театального мистецтва в XXI столітті. Відмінно від звичайних репертуарних театрів, багатoproфільний характер простору Мистецького

Арсеналу дозволяє реалізовувати інноваційні творчі проекти, які не мають аналогів у культурному просторі України.

Театральна лабораторія представляє собою інноваційний простір, який об'єднує теоретичні знання та практичний досвід у сучасному театрі. У сучасному суспільстві, насиченому новими технологіями та стрімкими змінами, театр залишається актуальною живою мистецькою формою, що постійно експериментує з новими способами взаємодії з оточуючим світом. Провідні театральні практики впроваджують гібридні форми, які представляють собою синтез мистецтва, технологій та медійних елементів.

Естетика сучасних театральних форм сформована під впливом цифрової культури, що вплинула на наше сприйняття навколишнього світу. Нова драматургія виходить за межі театральної сцени та традиційного простору, звертаючи увагу на фізичність театральної форми та значення всіх елементів сценічної мови. Театральна лабораторія, враховуючи світовий досвід, спрямована на сучасний дискурс театру, сприяючи активному творчому пошуку та створенню нових форм мистецтва [33, с. 64].

Передусім, в Театральній лабораторії використовують нетрадиційні методи створення театральних постановок та сценаріїв, пропонуючи більш відкритий, експериментальний та колаборативний підхід (devised) у творчому процесі. Наприклад, ідея вистави може виникнути від теми, проблеми, образу чи музичного твору, і не обов'язково потребує драматичного тексту; сценарій може формуватися під час репетицій і спільно з усіма учасниками проекту.

Ці методи вимагають від акторів володіння всіма аспектами акторської майстерності та включення та вивчення різноманітних практик акторської школи. Важливим елементом є робота з простором, що відрізняється від традиційної сцени, сценографія, візуальні елементи вистави та взаємодія з мізансценою.

На сьогоднішній день велика увага приділяється літературним текстам, їхній інтерпретації та вивченню через драматургію театру. Пошук нових форм та інтерактивної взаємодії з глядачем, поєднання різноманітних мистецьких форм,

сучасних технологій, а також наукових та гуманітарних дисциплін з перформативною практикою визначається як пріоритетний напрямок діяльності Театральної лабораторії.

Шляхом об'єднання цих актуальних тенденцій, Театральна Лабораторія планує активну співпрацю з іншими лабораторіями Мистецького Арсеналу, розвиваючи взаємодію театру з іншими дисциплінами, що є ключовим аспектом філософії театру у сучасності. У майбутньому планується створення функціонального перформативного простору, що включатиме мобільні елементи сцени та медіа лабораторію для експериментальних робіт з новими технологіями, а також організацію театральних фестивалів [33, с. 68].

Український Соціально-інтерактивний «Театр життя» м. Житомир успішно працює в Україні вже 12 років. Ідея такого формату виникла у 2005 році під час відзначення 80-річчя міжнародного дитячого центру «Артек» і була адаптована в межах Житомирського державного університету в 2006 році. Заслужений діяч мистецтв України В. Шинкарук приєднався до проекту і став автором першої вистави під назвою «Не боятись життя». Перші успішні спроби зазначеної ідеї дали поштовх до систематичного функціонування театру, і його активна діяльність розпочалася з 2007 року. Соціально-інтерактивний «Театр життя» тісно пов'язаний з методологією форум-театру, але водночас має власні унікальні особливості [36].

Впровадження ідей Соціально-інтерактивного «Театру життя» для освіти та профілактики відрізняється від інших форм роботи своєю акцією на широкий спектр діалогічної взаємодії – як з глядачем, так і між акторами під час виступу. Ця особливість виправдовує термін «інтерактивний» у назві театру.

Теми вистав «Театру життя» можуть охоплювати найрізноманітніші проблеми суспільства. Цільові групи, з якими працює театр, включають в себе пригнічених осіб, що опинилися в складній ситуації або стикаються з проблемою, а також звичайних членів суспільства та впливових осіб, які мають сприяти вирішенню проблем. Вистава вважається ідеальною, коли вона викликає емоційну реакцію у глядача [36].

І в прагненні викликати у глядачів більшу емоційну реакцію, їм пропонували рольові ігри для рефлексії, а також ініціювали дискусію. Перед початком вистави учасників просять записати враження і питання, які можуть виникнути під час інтерактивного театрального виступу, щоб їх можна було обговорити пізніше. Наступна дискусія повинна відбуватися в найбільш дружнеликих умовах, щоб учасники могли відкрито обговорювати питання, які їх турбують. Звертаючись до проблеми зростання випадків ксенофобії та расизму в країні, була додана ще одна частина – міні-виступ студента-волонтера Юридичної клініки ЖДУ ім. І. Франка, в якій пояснюються юридичні аспекти та дії у разі випадків насильства чи переслідування представників етнічних та меншинних груп населення. Також розкривається, як та де можна отримати соціальну та правову допомогу.

На сьогоднішній день «Театр життя» налічує понад 25 студентів і викладачів соціально-психологічного факультету філології та журналістики. Проте двері театру завжди відкриті для всіх, хто бажає приєднатися до цього інтерактивного життя. Керівник театру – викладач кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності, Інна Палько. Театр давно вийшов за межі звичайних занять і зараз працює над тим, щоб кожен учасник міг створювати і творити своє власне диво – власне життя, де завжди є місце для мистецтва [20].

Театр – студія «МІСТ» (молодіжний інтерактивний сучасний театр) був заснований у жовтні 2005 року групою однодумців в м. Київ. У складі театру художній керівник – Юлія Гасиліна, режисер і драматург – Олександр Мірошніченко, драматург і культуролог – Неда Неждана.

Театр «МІСТ» асоціюється, передусім, із переходом – на інший берег, в іншу територію, яка є невідомою та незвіданою. Водночас це є знаком єднання між митцями та глядачами, режисерами та драматургами, а також між різними поколіннями.

Назва «сучасний театр» в першу чергу розглядається в європейському контексті – як театр, що працює зі сучасною драматургією, якою може бути як

українська, так і іноземна. Для «МІСТ» «сучасна» драматургія не тільки відображає сучасні реалії, але й є пошуковою, відображаючи дух часу. Театр розглядає сучасність як період, що відчуває та виражає біль чи радість свого часу та свого народу. Таким чином, не випадковою є і назва «інтерактивний», що означає взаємодію та відкритий процес спілкування з публікою.

Театр «МІСТ» створює живий театр, який не боїться експериментів та є відкритим для нових аудиторій і форм вираження. Також через орієнтацію на молодь, що стосується як віку акторів і режисерів, так і аудиторії, театр визначається як «молодіжний».

Паралельно існує театральна студія, яка має завдання виховати «розумного арлекіна» – актора, що володіє своїм тілом, голосом і уявою. Студія використовує різні методики та акторські тренінги – від традиційних до новітніх. Однак важливо відзначити, що учасники студії не обмежуються лише акторською майстерністю. Завдяки заняттям з основ теорії та практики драматургії, актори стають свідомими творчими особистостями, де літературна основа вважається не статичною догмою, а вільною територією для живого творчого процесу.

Крім форум-театрів та театрів із соціальною спрямованістю, в Україні також активно розвивається жанр інтерактивного театру, відомий як «вербатім». Ця форма театру виникла в контексті документального театру та поєднує в собі елементи журналістики та історичної науки [1, с. 57].

Документальний театр, до якого відноситься вербатім-театр, спочатку з'явився на перетині театру, журналістики та історичних досліджень. Експерименти в цьому напрямку проводили такі театральні постаті, як Ервін Піскатор та інші. Участь консультантів з історії, етнографії та фольклористики в постановочних групах стала традиційною в театрі [1, с. 57].

Зокрема, вербатім-театр виник як техніка та жанр сучасного документального театру. Основна ідея полягає в тому, що автор обирає тему, проводить опитування серед людей за цією темою, розшифровує записи і потім, через монтаж та скорочення, створює драматургічний текст, який точно

відтворюється на сцені з урахуванням мови та невербальної поведінки інформантів.

Перші вербатім-вистави, які були зроблені в технології вербатім, виникли через співпрацю Херсонського міського центру молодіжних ініціатив «Тотем» та Центру ім. Вс. Мейерхольда (м. Херсон) в період з 2009 по 2010 роки. У рамках проекту «Діалог поколінь» активісти об'єднали десятки інтерв'ю та спогадів учасників Другої світової війни: бійців, працівників тилу, остарбайтерів і «дітей війни». Збір інформації проводився в рамках методології усної історії, якою активно користувалися історики ХХ століття.

Результатом цієї роботи стали два випуски альманаху «Жива історія», які включають в себе первинні джерела, а також дві вербатім-вистави: «Гойдалки» (створена на основі спогадів жінок) і «Я пам'ятаю, як Ленін помер...» (заснована на свідченнях чоловіків). Ці вистави відповідали більшості вимог до вербатім-постановок, які визначені у проекті маніфесту «ТЕАТР.DOC», лідера документального театру в пострадянському просторі. Вимоги цієї декларації передбачають мінімальне використання декорацій та виключення музики та танцю як засобів режисерської виразності. Режисерські «метафори» та грим також виключаються, за винятком випадків, коли це є необхідною частиною професії персонажа.

Отже, український вербатім-театр неодноразово вступав у співпрацю з соціальними науками, зокрема з соціологією, історією, етнографією та соціальною антропологією. Це надає цим постановкам додаткову художню та наукову цінність. У сфері театрального мистецтва вербатім-театр виступає як цікавий експериментальний напрямок, що інтегрує український театр у світові театральні тенденції, зокрема в рамках руху «Нова драма». Він сприяє розвитку документального театру взагалі та залучає нову аудиторію до театального процесу через соціальні проекти, в рамках яких часто створюються вербатім-спектаклі [1, с. 58].

З одного боку, вербатім-театр ставить виклик українському театру, сприяючи розвитку нових підходів до режисури, сценографії, використання

музики та звукового оформлення. З іншого боку, цей вид театру може служити формою взаємодії всередині суспільства та активізації громадянського суспільства, зокрема у сфері вирішення різноманітних соціальних проблем.

РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ ІНТЕРАКТИВНОГО ТЕАТРУ У ВИСТАВІ-ГРІ «ТОРКАТИСЬ ДОЗВОЛЕНО»

3.1. Особливості нелінійної драматургії

Режисери вже зазначили, що «кожен театр є ... своєрідним дзеркалом, у якому є свої особливі ефекти викривлення дійсності життя. Але головною амальгамою там завжди є драматург. Саме він робить ... перше віддзеркалення дійсності, вигадуючи її, комбінуючи у стиль, жанр, вид і т.д., і т.п. Драматург є ініціатором і медіатором енергії сюжету, історії фабули, всіх персонажів, як прописаних і задіяних у дійстві, так і таких, що тільки про них згадується тими, що з'являтимуться на сцені» [23].

У той же час перед сучасним драматургом постає дуже серйозне питання. Як, при збереженні головного завдання – віддзеркалити дійсність, що постійно змінюється, зацікавити сучасного глядача, особливо молодого, який завдяки Інтернету має доступ до необмеженого обсягу інформації, яка сприймається дуже швидко, поверхнево і що найважливіше у кліповому форматі.

Недаремно Н.Л. Мірошніченко звертає увагу на те, що «реальність сучасного мистецького процесу демонструє зміни в ідентифікації самого поняття «театр». Так само мінливими стають межі театральних професій та їхня взаємодія, ускладнюється і розуміння поняття «театральності» відносно літературного тексту» [30]. Дослідниця «у контексті сучасних видозмін» пропонує для драматурга «нову концепцію «сценічності» тексту, пов'язану з варіативністю», бо «парадоксальність драматичного тексту» полягає «у складній взаємодії літературного і сценічного начал» [30].

Пояснюючи, що мається на увазі під варіативністю, яка «є однією з найважливіших засад «сценічності» у сучасному театрі», Н.Л. Мірошніченко розглядає кілька «передумов зростання значення «варіативності» драматургічного тексту», серед яких є і концепція «гіперавторства» («щоб бути «гіперавтором», драматург має давати широкий діапазон вибору, пропонувати більш вільний простір, своєрідні пастки і лабіринти і таким чином, створювати ілюзію авторства у режисерів, яка насправді провокується автором тексту, як

один із можливих варіантів»)), і «розвиток комп'ютерних технологій, зокрема різновидів ігор, які від початку пропонують варіативний простір, а не лінійний, до того ж пропонуючи інтерактивну, а не пасивну роль споживачу гри. Таким чином, драматург також може пропонувати режисеру своєрідний «квест». Проте в комп'ютерних іграх цей простір все одно більш запрограмований, натомість театральний простір тексту може бути більш відкритий, не чітко фіксований у своїй варіативності» [30].

Треба зазначити, що перший з письменників, хто почав створювати свою прозу та драматургію як твори, що виникають на перехресті літератури і комп'ютерних ігор, з використанням, наприклад, нелінійного сюжету, був Милорад Павич.

М. Павич випробовував пластичні можливості оповідання «Скляний слимак», змодельовавши симетричну фрагментарну структуру: розповідь складається з «жіночої частини» – «Панна Хатшепсут», «чоловічої» – «Пан Давид Сенмут, архітектор» та серединного з'єднання – «Донька, яка могла називатися Нефрура». Милорад Павич, використовуючи у своїй оповіді симетричну структуру, дав можливість читачеві обирати порядок читання та закінчення оповідання. Він створив дві «стежки» для споживача контенту – одна з трагічним закінченням, інша – з щасливим. Павич надав читачеві волю обирати свій шлях у сприйнятті тексту, використовуючи формальну нелінійність, і створив метод взаємодії між читачем і текстом через вибіркове читання. Тобто формальна нелінійність дозволяє варіювати послідовність прочитання та обрати закінчення художнього тексту, яке імпонує читачеві. Розгортання варіантів вибору є методом втягування читача у гру з текстом.

У 2002 році побачила світ «інтерактивна драма» «Скляний слимак», в основі якої – однойменне оповідання. Інтерактивна п'єса складається з однієї дії у двох відповідниках. Перша дія є «чоловічою» версією оповіді, а друга – «жіночою». Драматичний твір вміщує нові елементи, яких немає в оповіданні передтексті. Передовсім з'являються нові дійові особи: Чоловік у чорному (Тутмос III), письменник, бармен, ресторанні гості, перехожі, учасники вертепу.

Перша дія твору має трагічний кінець, а її друге перегравання передбачає щасливе закінчення.

Гіпердрама «Скляний слимак» складається з двох перших дій. При перенесенні твору на театральну сцену письменник радить робити акцент відповідно на «чоловічому» і «жіночому» персонажах за допомогою музики та світлових ефектів, що дає змогу глядачам сприймати обидві дії по-різному [14, с. 102].

Милорад Павич в експериментальному оповіданні «Скляний слимак» та його інтерактивній драмі розкриває можливості гнучкого сприйняття художнього тексту. Він надає читачеві та глядачеві свободу вибору порядку споживання контенту та кінцівки, роблячи їх активними учасниками в процесі творення сюжету та емоційного сприйняття. Павич демонструє, що сучасний драматург повинен розглядати нові форми нелінійності та інтерактивності для зацікавлення аудиторії, особливо молодой, яка вимагає швидкого та гнучкого споживання інформації.

Спираючись на досвід Милорада Павича та роботи попередників [15, 16, 39, 42], у співтоваристві з двома іншими студентами Ярославом Семьоновим та Олексієм Грідасовим, я прийняв участь у створенні інноваційного проєкту – інтерактивної вистави-гри під назвою «Торкатися дозволено».

Проєкт виокремлюється своєю унікальністю та експериментальним підходом, спрямованим на створення глибокої взаємодії між акторами та глядачами. Шляхом застосування методів інтерактивності, ми створили виставу, де глядачі не лише спостерігають за дією, але й взаємодіють з долею персонажів, впливаючи на їх вчинки, розвиток сюжету та кінцевий результат. Цей проєкт є власним внеском у розвиток інтерактивного театру та свідченням про важливість вивчення досвіду провідних митців та дослідників у цій сфері.

У рамках нашого проєкту «Торкатися дозволено» ми приділили особливу увагу моментам тяжких виборів, які стають визначальними для розвитку сюжету. Щоб максимально втягти глядача в атмосферу вистави, ми визначили спеціальні моменти, коли персонажі стикаються зі складними життєвими рішеннями.

Однак, використовуючи інтерактивний підхід, ці важливі вибори передаються безпосередньо в руки глядачів шляхом голосування. Глядачі виступають в ролі визначального фактора в цих моментах, відчуваючи на собі відповідальність за подальший розвиток подій та перехід до одного з декількох фіналів. Це не лише створює більший ефект взаємодії та емоційну залученість, але і перетворює кожного глядача в активного учасника та співтворця сюжету, забезпечуючи виставі непередбачуваність та мотивуючи глядача на повторні перегляди з метою побачити інші витки сюжету.

Проект «Торкатися дозволено» відбувається в онлайн форматі, що надає можливість глядачам взаємодіяти з виставою за допомогою своїх гаджетів. Особливу увагу ми приділили голосуванню, яке проводиться серед глядачів через їхні смартфони та комп'ютери. Це дозволяє кожному учаснику віддати свій голос за той чи інший сценарій розвитку сюжету, надаючи глядачам можливість впливати на події. Такий інтерактивний підхід створює взаємодію між акторами та аудиторією, розширюючи межі традиційної театральної взаємодії.

Проект «Торкатися дозволено» представляє собою синтез сучасних технологій, інтерактиву та нелінійної драматургії. Шляхом поєднання цих елементів ми створили унікальну виставу, де глядачі не лише спостерігають за сюжетом, але і стають активними учасниками в його розвитку. Застосування передових технологій дозволяє нам перенести традиційний театр у цифровий простір, де взаємодія аудиторії з виставою відбувається в реальному часі через гаджети глядачів. Нелінійність драматургії відкриває широкий простір для творчості та передбачень глядачів, де вони спираються на власний життєвий досвід та світогляд, що робить їхню участь у сюжеті ще більш захопливою та особистою.

3.2. Втілення методів інтерактивного театру у виставі-грі «Торкатися дозволено»

Світ інтерактивного театру – це захопливий експериментальний формат, який руйнує четверту стіну між акторами та глядачами. У цьому форматі актор не тільки виконує роль свого персонажа, але також виступає як провокатор і ініціатор, зтягаючи публіку в гру та сюжет вистави.

Впровадження інтерактивного формату в онлайн виставі «Торкатися дозволено» поставило перед нашою командою значущий виклик – залучити глядача в участь у виставі, зробивши його активним співучасником сюжету через використання віртуальних технологій. Створення такого формату вимагало ретельного планування і перебирання багатьох варіантів, спрямованих на те, щоб перенести інтерактивний театр в онлайн формат, де глядачі могли б взаємодіяти та впливати на розвиток сюжету за допомогою своїх гаджетів. Важливою була також не лише технічна реалізація, але й створення умов, в яких глядачі відчували б себе не просто спостерігачами, а й активними учасниками історії, де їхній вибір має кардинальний вплив на подальший розвиток сюжету.

Для досягнення поставленої мети, а саме інтерактивного формату в онлайн виставі «Торкатися дозволено», наша команда вклала значні зусилля в створення емоційних сюжетів, і цікавих персонажів. Ці сюжети були розроблені таким чином, щоб надати глядачам широкий спектр емоцій та варіацій вибору. При написанні сюжету, були враховані різні лінії розвитку та точки перетину, які приводять до великої кількості можливих кінцівок.

Один із персонажів у проєкті – це військовий медик Степан. Обставини ставлять його перед складним емоційним вибором, що робить його історію особливо вражаючою. Його доля пронизана каяттям, відповідальністю та невпевненістю, а також безперервним пошуком і прийняттям самого себе у важких обставинах.

Його історія про те, як звичайний хлопчина зі звичайної сім'ї на шляху до своєї мрії стає лікарем та одразу викликається добровольцем на фронт.

Ще наївний і недосвідчений хлопець не може витримати покладені на нього обов'язки та готовий втекти, але знаходить собі друга в обличчі такого ж як і він хлопчини. Його звати Петро і хлопці швидко знаходять спільну мову і

підтримку один в одному, але це війна, і ніщо не триває вічно. Під час одного з завдань хлопці потрапляють під обстріл і ховаються в підвалі одного з будинків, в наслідок чого потрапляють у пастку, бо тепер будинок зруйновано і вхід до підвалу завалено уламками. Товариша Степана сильно поранено, а герой хоч і є лікарем, та немає достатнього досвіду і обладнання, щоб врятувати друга. Все, що він може, це лише підтримувати його життя до того моменту, доки не прийде допомога. Боячись, що допомога може не встигнути вчасно, хлопець починає вести відео щоденник, розповідаючи свою історію та про події, які із ним відбуваються.

Прийом спілкування через камеру зроблений свідомо, з метою більш емоційного впливу на глядача, бо я використав метод прямого звернення до глядача як до партнера через об'єktiv камери. В задумі цього прийому я розраховую на те, що це зламає четверту стіну, та допоможе максимально залучити глядачів до подій сюжету через екрани їх гаджетів.

Інший прийом інтерактивного театру в проєкті, це перекладення на глядача важких емоційних, психологічних та етичних виборів розвитку сюжету. В певний момент сюжет розгортається таким чином, що поранений Петро, приходячи до тями, благає нашого героя покінчити з його стражданнями та вбити його. Степан зважує всі обставини і наслідки свого вибору, після чого, дивлячись в камеру, питає ради у глядача: «Що мені робити?». Таким чином, публіка перестає бути звичайним спостерігачем вистави, і я змушую їх робити важкий моральний вибір, який буде мати свої наслідки і приведе до однієї з багатьох кінцівок.

Це не єдиний вибір у виставі, який буде покладатися на глядача, у персонажів інших учасників проєкту – Ярослава Семьонова та Олексія Грідасова – теж використовується цей метод.

Розглянемо персонажа Ярослава Семьонова. Його звати Артур, йому двадцять три роки, він перекладає з французької і вчиться на лінгвістичному факультеті. Його хлопець пише дитячі казки, але з початком вторгнення йде на фронт в рядах добровольців.

Артур народився та виріс в Києві. Він здобуває вищу освіту в Київському лінгвістичному університеті за спеціальністю перекладача з французької мови. На першому курсі він зустрів своє кохання, хлопця-казкаря Дениса. З цього моменту і починається сюжет вистави.

Потім, коли починається війна, Денис вирушає на фронт. Це створює додаткову напругу та динаміку в сюжеті. Перед глядачами відкриваються переживання Артура, вони бачать, що бентежить хлопця, чують його думки та знайомляться з його світоглядом. Вони проходять емоційно важкий шлях разом із персонажем та починають сприймати його біль більш особисто.

Переживання Артура пов'язані, в першу чергу, з неприйняттям зі сторони батьків, що є доволі актуальною темою в наш час, і для більшості глядачів буде знайома та близька ця тема. А також з напруженням стосовно того, що кохана людина постійно знаходиться в небезпеці. Потім звістка про поранення коханого, а також важкість у спілкуванні із матір'ю Дениса, все це глядач буде переживати разом із Артуром.

Складність ситуації буде зростати з кожним моментом вибору, який буде покладено на глядача: чи приймуть таке кохання батьки; чи зможе Артур знайти спільну мову з матір'ю Дениса; чи дозволять рідні Дениса побачитися з коханим в шпиталі; чи буде це прощання, або ж з'явиться надія на одужання від важкого поранення.

Такою зворушливою сюжетною стежкою глядач пройде разом з персонажем Ярослава, а інтерактивна частина у вигляді прийнятих виборів від імені персонажа є чудовим методом впливу на емоції аудиторії в онлайн форматі.

Героя, якого створив Олексій Грідасов, звати Михайло. Йому 25 років, він тренер зі спортивно-бальних танців, це справа його життя, в яку персонаж вкладає свою душу. Він має все, про що тільки мріяв: власний танцювальний клуб, багато учнів та улюблену роботу. Але прийшла війна і забрала в нього важливу частину його життя, а саме – його молодшу сестру Софію. Ракета потрапила в її будинок і не лишила жодного шансу на те, щоб вижити. Це дуже сильно вдарило по емоційному стану Михайла, але біда не приходить сама. Через

постійні вибухи та відключення світла більшість його учнів поїхало в інші міста та закордон. І тепер герой втрачає ще й справу свого життя.

Переживання персонажа полягають в тому, що через втрату близької людини, він проживає цілу палітру емоцій: від почуття провини до апатії та втрати смаку до життя. З одного боку, герой розуміє, що ніяк не міг вплинути на ситуацію з Софією, бо є речі, перед якими ми безсилі, та все одно не може прийняти її втрату. Хоча моментами, в своїх роздумах та стражданнях, персонаж доходить навіть до звинувачень у бік сестри за те, що покинула його.

Михайло міг би з головою поринутись у справу свого життя, і там втопити свою біль від втрати, але доля знов ставить його в жахливі обставини, а саме через військові дії майже всі діти вже не можуть відвідувати його зайняття. Тепер, коли він втратив дві найдорожчі речі в своєму житті, порожнечу в його серці вже майже неможливо закрити. Глядач повинен разом із персонажем пройти через всі ці випробування долі і взяти на себе відповідальність за його вчинки.

Як це і буває в житті кожної людини, коли здається, що ти вже досяг усього, життя забирає в тебе все і опускає тебе на саме дно, так і в ситуації Михайла. І тепер глядач повинен взяти на себе відповідальність вибору, взяти долю героя в свої руки, допомогти йому вирішити, як вчинити, а саме – чи знайде він в собі сили продовжувати йти шляхом своєї мрії або залишить її назавжди.

Ось таким чином цей метод інтерактивного театру використовується для впливу на глядача у персонажа Олексія Грідасова.

У всіх трьох персонажів є актуальна для нашого сьогодення тема, яка запускає події в кожній з цих історій, а саме війна. Це є спільна біда та біль героїв, яка принесла важкі втрати та випробування у їх життя. Спільна тема для героїв була обрана для того, щоб поєднати всі історії і показати, що всіх нас об'єднує спільний біль.

Всі три історії та образи героїв були побудовані таким чином, що при різних шляхах вибору глядачів одні й ті самі персонажі будуть сприйматись по-різному. В одному випадку герой може викликати захоплення та бути

прикладом, а в іншому – викликати огиду, або зневагу. Це буде стимулювати глядача на те, щоб передивитись ці історії ще декілька разів, разом з тим, це дає нові інструменти для захоплення уваги аудиторії в онлайн форматі.

На відмінність від традиційних оффлайн форм театру, онлайн відкриває нам нові методи взаємодії із аудиторією, які раніше були недоступні, а саме відгук від глядача в форматі коментарів тут і зараз. В першу чергу, це дає глядачам додаткове відчуття присутності та причетності до вистави, а також можливість висловити свої думки, що не завжди є можливим в контексті традиційних театрів.

По-друге, це створює інтерактивне середовище, де глядачі можуть взаємодіяти між собою, а також залишати відгуки, ділитись думками з акторами, висловлювати свої думки та емоції стосовно персонажів та історій в реальному часі. Це робить процес більш живим та долучає глядача до висловлювання своїх думок.

По-третє, наявність коментарів дозволяє акторам та творчій команді отримувати зворотний зв'язок від глядачів миттєво. Це може бути корисним для подальшого вдосконалення вистави завдяки фіксації реакції аудиторії в реальному часі на ті чи інші моменти в сюжеті та аналізу їхніх побажань.

Отже, можливість залишати коментарі в онлайн-театрі сприяє активній взаємодії та обміну ідеями між глядачами та творчою командою. Цей та інші методи інтерактивного театру в онлайн форматі відкривають нові можливості у розвитку цього напрямку та дозволяють відповідати вимогам сучасної аудиторії.

ВИСНОВКИ

Дослідження методів інтерактивного театру виявляється надзвичайно важливим для розуміння та розвитку цієї театральної форми. Результати досліджень свідчать про широкі можливості та перспективи розвитку інтерактивного театру у різних його видах та формах.

Перш за все дослідження показали, що інтерактивний театр виявляється важливим інструментом для активізації глядацького досвіду та залучення аудиторії в творчий процес. Взаємодія між акторами та глядачами не тільки стимулює краще сприйняття інформації, але й забезпечує унікальний імерсивний досвід, де кожен учасник стає активним співтворцем вистави.

Дослідження також виявили потенціал інтерактивного театру у розв'язанні соціокультурних завдань. Інтерактивні форми театрального мистецтва можуть стати ефективним інструментом для висвітлення соціальних проблем, зміни уявлень глядачів та активізації громадської думки. Це особливо актуально в сучасному світі, де соціальна взаємодія та спільна рефлексія набувають нового значення.

Дослідження різних форм інтерактивного театру також розкриває потенційні та ефективні напрямки розвитку цього явища: від інтерактивних діалогів з глядачами до використання технологій та великого спектру імерсивних елементів. Разом з цим дослідження вказують на можливість поєднання традиційних театральних форм із новаторськими методами.

В цілому, дослідження методів інтерактивного театру відкриває шляхи до розширення меж традиційного театрального мистецтва та розкриває нові можливості для творчості, взаємодії та соціокультурного впливу.

В ході дослідження інтерактивного театру використовувалися різні методи, такі як описовий метод, порівняльний метод, історико-хронологічний, метод аналізу, метод синтезу та узагальнення. Комплексне їх використання дало можливість глибше зрозуміти природу інтерактивного театру, виявити його можливості та вплив, а також здобути цілісне уявлення про перспективи розвитку цього жанру.

Під час дослідження інтерактивного театру висвітлено його відмінності від традиційного формату, розглянуті різноманітні його види та виявлено специфіку досвіду українських театрів у цьому напрямку. Зокрема, вивчення інтерактивного театру дозволило виявити, як ця форма відрізняється від класичного театрального формату, акцентуючи увагу на взаємодії акторів і глядачів. Висвітлено різні види інтерактивного театру, їх характеристики та особливості реалізації. Досліджено також вплив інтерактивного театру на аудиторію та його роль у сучасному культурному контексті. Приділена увага особливостям інтерактивних театральних подій, представлених у виставах та проектах українських театрів, розкриваючи їхній внесок у розвиток та трансформацію театрального мистецтва в Україні.

В процесі дослідження інтерактивного театру висвітлено різні аспекти нелінійної драматургії як суттєвого елементу цього жанру. Розглянуто використання нелінійної структури в інтерактивних виставах та її вплив на динаміку подій, розвиток сюжету та взаємодію між акторами та глядачами. Вивчено різні техніки та стратегії нелінійної драматургії, які впроваджуються у театральному виконанні для створення непередбачуваних та захопливих сценаріїв. Досліджено, як цей аспект сприяє активнішій участі глядачів у подіях вистави, роблячи кожен перегляд унікальним та персоналізованим досвідом. Аналізуються приклади успішного використання нелінійної драматургії в інтерактивних театральних постановках та їх вплив на сприйняття аудиторією, що розкриває важливість цього елементу в творчому вирішенні інтерактивних театральних проектів.

Дослідження особливостей акторської техніки та навичок у контексті інтерактивного театру розкриває значущий внесок актора у формат вистави. Актор у цьому жанрі повинен володіти не лише високою професійною майстерністю, але й індивідуальними вміннями взаємодіяти з глядачами, адаптуватися до різних сценаріїв та імпровізацій. Досліджено різні аспекти акторської гри, такі як емоційна виразність, фізична взаємодія та спілкування з аудиторією. Вивчено, як актори пристосовують свою техніку до специфіки

інтерактивних вистав, де вони можуть стати часткою образу, що розташовується поміж глядачами, або навіть перебувати у ролі фасилітаторів взаємодії. Дослідження дозволяє краще зрозуміти вплив акторської гри на загальне враження глядачів, а також визначити, які аспекти акторської техніки можуть бути найбільш ефективними в інтерактивному театрі.

Україна, незважаючи на певний досвід у сфері інтерактивного театру, ще не визначилася як активний учасник цього напрямку мистецтва порівняно з країнами Європи. Дослідження, проведене у рамках нашої магістерської роботи, вказує на недостатність експериментів та професійних ініціатив у цій області в Україні. Проте виявлені можливості та шляхи розвитку вказують на потенціал для зростання зацікавленості до інтерактивного театру в країні. Шляхи вироблення нових форм інтеракції між акторами та глядачами, а також використання технологій для створення унікальних вражень, є ключовими напрямками розвитку інтерактивного театру в Україні. Дослідження виявляється не лише оглядом сучасного стану інтерактивного театру в Україні, але й кроком у напрямку розширення можливостей та впровадження новаторських підходів у цей вид мистецтва в українському культурному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апчел О. Документальний театр у театральній культурі пострадянського простору, зокрема сучасної України. *Культура України*. 2011. № 33. С. 56-70.
2. Арт-технології – як сучасні розробки впливають на мистецтво. Інтерв'ю. *Life*. URL: <https://lifegid.media/interview/art-texnologi%D1%97-yak-suchasni-rozrobki-vplivayut-na-mistectvo-intervyu.html>
3. Бангрович М.В. Становлення та розвиток інтерактивного театру в Україні на сучасному етапі: Форум-театр, Свідоський театр, Плейбек-театр. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття: Матеріали всеукраїнської науковотеоретичної конференції молодих учених 18-19 квіт. 2019 р. / за ред. проф. В. М. Шейка та ін. Харків : ХДАК, 2019. С. 243-244.*
4. Бангрович М.В. Шляхи розвитку інтерактивного театру в Україні. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: 10 Матеріали міжнародної наукової конференції 21-22 листоп. 2019 р. / за ред. проф. В. М. Шейка та ін. Харків : ХДАК, 2019. С. 196-197.*
5. Бангрович М.В. Інтерактивний театр в Україні: світоглядний аспект. *Наукові підсумки 2019 року: Збірник наукових матеріалів XXXVII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вінниця, 09 грудня 2019 р. Ч.15. С. 5-6.*
6. Бангрович М.В. Інтерактивний театр в Україні на сучасному етапі: плейбек-театр, форум театр, свідоський театр: магістерська робота. Харків, 2020. 57 с.
7. Боаль Аугусто. Ігри для акторів та неакторів. К., 2016. 252 с.
8. Бориченко К., Гудзь А., Панфілов О. Методологія та організація наукових досліджень : навчально-методичний посібник. Одеса : Фенікс, 2022. 48 с.
9. Важньова Л. Сценічна мова. Дикція та орфоепія : навчальний посібник Харків : Колегіум, 2010. 203 с.

- 10.Возна Ю. Елементи форум-театру як інтерактивні форми засвоєння соціальних вмінь майбутніх фахівців соціальної сфери. *Молодь і ринок*. 2016. № 11-12. С. 60-64.
- 11.Гладка К. Євген Нищук. Монологи. *TEATRE – театральний портал*. URL: <https://teatre.com.ua/actor/evgen-nyschuk-monology/>
- 12.Головненко А. Театр соціального дослідження і терапії. URL: <http://teatre.com.ua/modern/eatr-sotsialnogo-doslidzhennja-i-terapij/>
- 13.Городиська Ю. Плейбек-театр як форма соціально-психологічного супроводу підлітків, які пережили травматичний досвід під час війни. *Інноваційні методи та технології підготовки фахівців соціальної сфери: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 22 березня 2023 р.)* / [ред.кол.: О.М.Котикова, М.І.Радченко, І.В.Прожога та ін.]; Національний авіаційний університет. К.: НАУ, 2023. С. 26-28.
- 14.Гук З.В. Оповідання М. Павича «Скляний слимак» як формальний і наративний лабіринт. *Молодий вчений. Філологічні науки*. 2020. №1. С. 102-106.
- 15.Дикий театр створив проєкт «Нові шрами» про насильство під час карантину. *ukrinform.ua*. URL: <http://surl.li/hkfrg> (дата звернення: 15.04.2023).
- 16.Дикий театр та ООН в Україні презентують «Нові Шрами». URL: <https://scars.org.ua/> (дата звернення: 15.04.2023).
- 17.Дмитрієва М. Playback-театр: гра без сценарію: сайт. URL: <http://www.cablook.com/mixlook/playback-teatr-gra-bez-stsenariya>
- 18.Драч О.Т. Звіт про науково-дослідну та проектно-конструкторську роботу. Ігровий театр. актор: нелінійний ресурс пасіонарності. URL: https://www.kurbas.org.ua/Drach_zvit_2018.pdf
- 19.Жеребньова Л.В., Артеменко Т.Б. Соціально-психологічний театр. Київ: Шкільний світ, 2011. 120 с.
- 20.Житомирський соціально-інтерактивний «Театр життя». *Новини Житомира*. URL: <http://ztnews.org.ua/index.php?newsid>

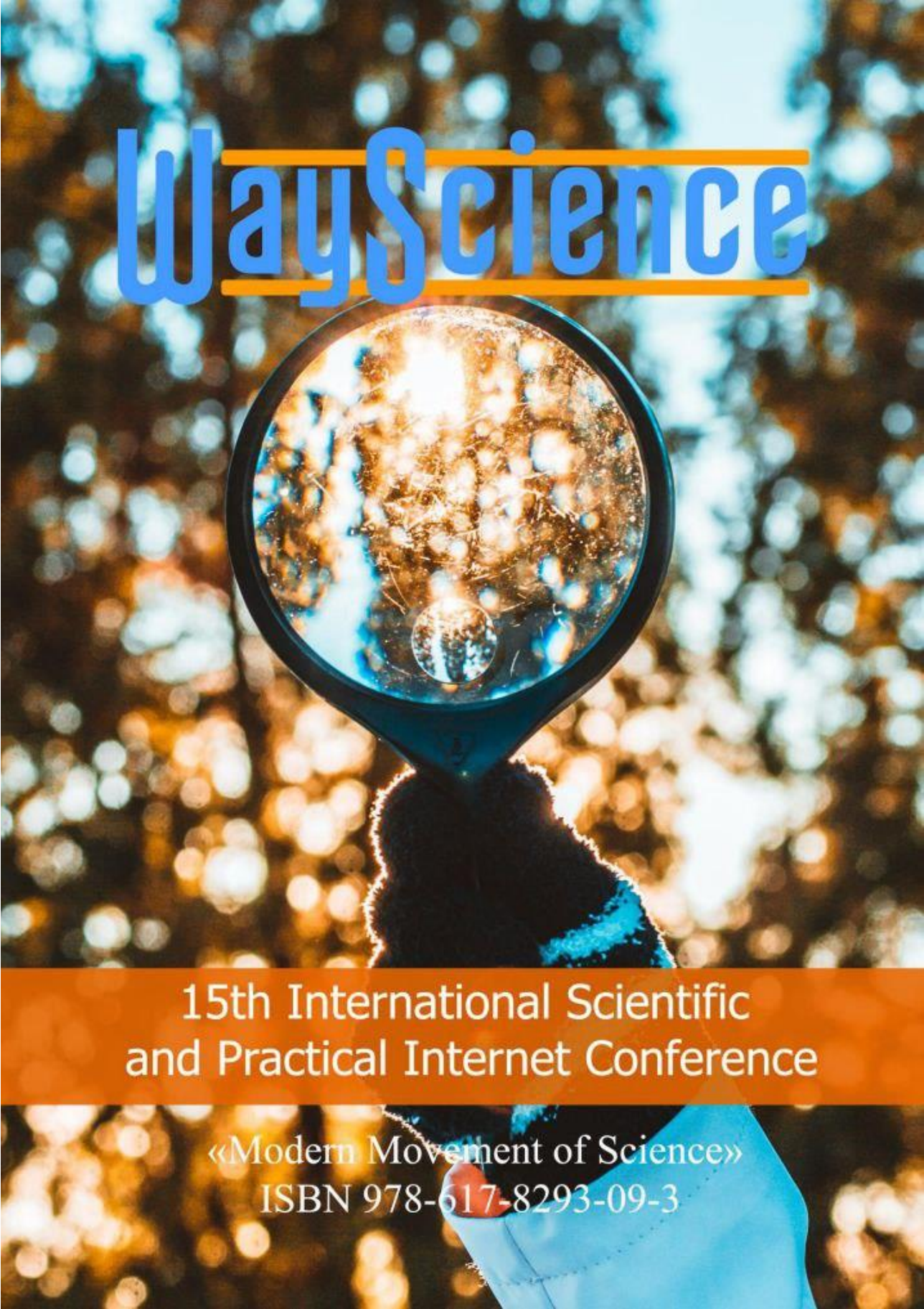
- 21.Захарченко І. Форум-театр – нове слово у соціальній роботі. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2006. №26. С. 14-20.
- 22.Збірник сценаріїв інтерактивних вистав з дисципліни «Основи сценарної роботи соціального педагога» : Методичні матеріали до курсу / укладачі І. Палько, К. Марчук. Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2016. 88 с.
- 23.Зинов'єва К. Лінда Сегер: неможливо писати сценарій, не знаючи основ. *kino-teatr.ua*. URL: <http://surl.li/hkcse> (дата звернення: 30.03.2023).
- 24.Ігнатська Н. М. Актор – практична професія. *Театральне мистецтво в контексті новітніх наукових трансформацій*: матеріали Всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18-19 квітня 2019 р./ ХДАК. Харків, 2019. С. 239-240.
- 25.Крок до толерантності: використання арт-технологій у захисті прав дітей-біженців: навчально-методичний посібник / Р. Безпальча, М. Григоріва, Я. Нємая [та ін.]. К. : Школа Рівних Можливостей, 2010. 24 с.
- 26.Кучер Р.С. Становлення інтерактивного театру в сучасному мистецькому просторі. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси*: матеріали II Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів та магістрантів. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2020. С. 49-52.
- 27.Кучер Р. Культурогенез інтерактивного театру. *Збірник наукових праць Логос*. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/9557>
- 28.Кучер Р. Інтеграційні процеси інтерактивного театру для дітей в Україні. *Грааль науки*. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/9200>
- 29.Мельничук І.М. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій. Тернопіль, 2012. 42 с.

30. Мірошниченко Н.Л. Звіт про науково-дослідну роботу «Сучасні технології творення драматичного тексту у навчальному процесі». URL: http://www.kurbas.org.ua/Mirochnochenko_zvit_2018.pdf
31. Наконечна О.В. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монографія. Одеса : Астропринт, 2006.
32. Наконечна О.В. Зміна призначення театру як соціального феномену в руслі ознак часу. *Аркадія*. 2004. № 4. С.19-21.
33. Немая І.Я., Колос Л., Конченкова І. Гендерний інтерактивний театр. Школа рівних можливостей: навчальний посібник. Київ, 2007. 176 с.
34. Паві П. Словник театру / пер. М. Якуб'як. Львів : Вид. центр ЛНУ імені І. Франка, 2006. 640 с.
35. Паламарчук М.Є. Інклюзивний соціально-інтерактивний театр як технологія дестигматизації осіб з інвалідністю внаслідок інтелектуальних порушень. URL: <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/15035/21680>
36. Палько І.М. Соціально-інтерактивний театр життя: гендерний аспект. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/4429/1/%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0.pdf>
37. Размолодчикова І.В. Соціально-психологічний театр як інтерактивна інноваційна методика роботи з вразливими сім'ями. *Матеріали X Міжнародної науковопрактичної конференції «Соціальна робота і сучасність: теорія і практика професійного й особистісного розвитку соціального працівника»* (18 грудня 2020 р. м. Київ). Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. С.205-208.
38. Сегер Л. Як зробити хороший сценарій великим. Київ: Глобус, 2011. 212 с.
39. Телевистава «Між двох сил», 2019. *youtube.com*. URL: <https://youtu.be/Mmon8OG6KLk> (дата звернення: 21.03.2023).

40. Форум-театр : формула виходу з кризи : навчально-методичний посібник для бажаючих створити форум-театр / Л. Гук, М. Григоріва, Д. Доусет, О. Єдєлева, І.Захарченко. К. : Школа Рівних Можливостей, 2007. 68 с.
41. Чистякова К.І. Форум-театр як групова форма роботи. URL: <http://psychology.snauka.ru/2015/03/4538>.
42. Широкова Н. Театральна вистава на телеекрані: еволюція розвитку. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2012. № 12. С. 173-179.
43. Юринець В.Є. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 178 с.
44. Юрченко С., Юрченко О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2017. 204 с.
45. Forum theater. *Beautiful Trouble: website*. URL: <https://beautifultrouble.org/tactic/forum-theater>
46. Forum theatre. *Involve: website*. URL: <https://www.involve.org.uk/resources/methods/forum-theatre>
47. Forum Theatre. *Participedia: website*. URL: <https://participedia.net/method/149>
48. Homan D., Homan S. The Interactive Theater of Video Games: The Gamer as Playwright, Director, and Actor. *Comparative Drama*. 2014. №48 (1). С. 169-186.
49. Introduction to Forum Theatre. *Scenario Arts: website*. URL: <http://www.dramatherapy.org.uk/forumtheatre>
50. Playback Theatre: website. URL: <http://playbacktheatre.org>
51. Rawlins T. Screen Acting and Performance Choices. *Networking Knowledge: Journal of the MeCCSA Postgraduate Network*. 2010. № 3(2). С. 2-27.
52. The Forum Theatre. *University of Southampton: website*. URL: https://www.southampton.ac.uk/healthsciences/business_partnership/innovations/forum_theatre.page

53. What is the International Playback Theatre Network (IPTN)? *International Playback Theatre Network: website*. URL: https://www.iptn.info/?a=group&id=what_is_iptn

ДОДАТКИ

WayScience

15th International Scientific
and Practical Internet Conference

«Modern Movement of Science»
ISBN 978-617-8293-09-3

	623
Приходько Ю.Г., Дивак В.В. АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОРГОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ «ПАРУС. ТОРГІВЛЯ ТА СКЛАД»	437
Прогонна А.В. ОСНОВИ ТА ВАЖЛИВІСТЬ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ	439
Прокуда М.В. НЕЛІНІЙНА ДРАМАТУРГІЯ: ОСОБЛИВОСТІ І МОЖЛИВОСТІ	441
Проскуріна Н.М., Добровольський Е.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПИТАННЯ АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ	443
Пухир С.Т. АКТУАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКУ РІВНЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ДО СУЧАСНИХ УМОВ	445
Пшик-Ковальська О.О., Бруцяк Р.І. АКТУАЛЬНІСТЬ БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ	448
Рогач С.М., Шкоронида Н.М. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ	450
Роздобудько М.М. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МАРКЕТИНГУ «ЗЕЛЕНИХ» ІНВЕСТИЦІЙ	453
Романчук В.І. ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК УЧАСНИКІВ ПРАВОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ	455
Романюк О.В. ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА І ШЛЯХИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ	458
Садовський Р.Л. МОЖЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ТЕАТРУ ПРИ СТВОРЕННІ СУЧАСНОГО АРТ-ПРОЄКТУ	460
Самойлов О. ФЕНОМЕН ДИКТАТОРСЬКИХ РЕЖИМІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ	462
Санін О.Ю., Маковейчук Т.І., Михальська Л.М., Третьяков В.О. ВПЛИВ рН КОМПОЗИЦІЙ ФУНГІЦИДІВ ІЗ ЕЛЕМЕНТАМИ ЖИВЛЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ	465
Сасов О.О., Шматко З.Д. ВПЛИВ ШКІДЛИВИХ ЧИННИКІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПРОДУКТІВ ЗНОШУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ	468
Сафонов Д.М. ДО ПИТАНЬ КОГНІТИВНИХ ПОРУШЕНЬ У ПАЦІЄНТІВ З РЕЗИДУАЛЬНОЮ ШИЗОФРЕНІЄЮ У ПОЄДНАННІ З ІШЕМІЧНИМ ІНСУЛЬТОМ І БЕЗ	470
Сватъєв А.В., Пономарьов В.О., Воронков Є.О. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ СПОРТСМЕНІВ В ОДНОБОРСТВАХ	471
Семьонов Я.С. РОЛЬ ПОТОКОВОГО МУЛЬТИМЕДІА В СУЧАСНОМУ АРТ-ПРОЄКТІ (НА МАТЕРІАЛІ ВИСТАВИ-ГРИ «ТОРКАТИСЯ ДОЗВОЛЕНО»)	473
Середа Г.Ю. ПРОБЛЕМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	475
Сидоренко О.Б., Ханецька Т.І. ВПЛИВ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ	477
Симонік А.В., Царенко К.В., Коза А.М. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В АТЛЕТИЧНІЙ ГІМНАСТИЦІ	480
Симонян Е.Н. РІВЕНЬ ВИРОБНИЦТВА ТА СПОЖИВАННЯ ЯЄЦЬ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ	482
Сипченко В.В. ПІДВИЩЕННЯ СПОРТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СПОРТСМЕНІВ НА ЕТАПІ ПОЧАТКОВОЇ (БАЗОВОЇ) ПІДГОТОВКИ ЧЕРЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ БАТЬКІВ ДО КОНТРОЛЮ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	485
Сілевич М.Ю. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СКЕЛЕЛАЗІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОГО ПРОСТОРУ	489

MINISTRY OF CULTURE AND INFORMATION POLICY OF UKRAINE
 MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
 KHARKIV I.P. KOTLYAREVSKY NATIONAL UNIVERSITY OF ARTS
 SUPERIOR CONSERVATORY OF MUSIC JOAQUIN RODRIGO DE VALENCIA
 STANISLAW MONIUSZKO ACADEMY OF MUSIC IN GDANSK
 THE VANO SARAJISHVILI TBILISI STATE CONSERVATOIRE
 COUNCIL OF YOUNG SCIENTISTS
 OF KHARKIV I.P. KOTLYAREVSKY NATIONAL UNIVERSITY OF ARTS
 COUNCIL OF YOUNG SCIENTISTS AT THE KHARKIV REGIONAL MILITARY ADMINISTRATION
 STATE SCIENTIFIC INSTITUTION "INSTITUTE OF EDUCATION CONTENT MODERNIZATION"

MINISTRY
OF EDUCATION AND SCIENCE
OF UKRAINE

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
МИСТЕЦТВ

ХАРКІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

РАДА МОЛОДІ
ВЧЕННЯ

РАДА МОЛОДІ
ВЧЕННЯ

CERTIFICATE OF PARTICIPATION

No. 778

is awarded to

MYKOLA PROKUDA

graduate student of Theatre Faculty at the Kharkiv
 I.P. Kotlyarevsky National University of Arts; scientific adviser –
 Olga Kalenichenko, Habilitated Doctor of Philological Sciences,
 Professor (Kharkiv, Ukraine)

for being an active participant in

IV International Scientific Conference

«ART AND SCIENCE IN THE MODERN GLOBALIZED SPACE»

(to the Day of Science in Ukraine)

May 20-21, 2023

KHARKIV

Iryna Sukhlenko

First Vice-rector of
 Kharkiv I.P. Kotlyarevsky
 National University of Arts
 Ph. D. in Art Studies,
 Professor

Marianna Chernyavska

Vice-rector for research of
 Kharkiv I.P. Kotlyarevsky
 National University of Arts
 Ph. D. in Art Studies,
 Professor

Oleh Kopeliuk

Chairman of the Council of
 Young Scientists of
 Kharkiv I.P. Kotlyarevsky
 National University of Arts
 Ph. D. in Art Studies,
 associate Professor

Додаток 2.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ Мистецтв
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

2AD-2024/12.01.24

Театральний факультет,
Навчальна лабораторія історії театру,
вул. Чернишевська № 79,
тел.: 700-36-40

ДОВІДКА
про результати комп'ютерної перевірки
на наявність плагіату кваліфікаційної дипломної роботи

Автор роботи	Микола ПРОКУДА
Назва роботи	ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО ТЕАТРУ У ВИСТАВІ-ГРІ «ТОРКАТИСЯ ДОЗВОЛЕНО»
Спеціальність	026 «Сценічне мистецтво»
Спеціалізація	Акторське мистецтво драматичного театру і кіно
Курс, освітній ступень	II курс, магістр
Факультет	Театральний факультет
Кафедра	Майстерності актора та режисури драматичного театру
Науковий керівник	Доктор філософії Алевтина СТЬОПНА
Дата додачі до бази даних	24.12.2023
Рік написання роботи	2022-2023 рр.
Результати перевірки	
Роботу перевірено в програмі	Unicheck
Показник унікальності тексту	13,8 %

Старший лаборант навчальної
лабораторії історії театру

(підпис)

Грево Марія

(власне ім'я, прізвище)